

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาของการศึกษาวิจัย

แรกเริ่มเดิมทีนั้น แนวความคิดทางละเมิดและทางอาญายังไม่อาจแยกออกจากกันได้ การกำหนดค่าเสียหายจึงมักเป็นไปในทางลงโทษ มากกว่าที่จะคำนึงถึงความเสียหายที่แท้จริงที่เกิดแก่ผู้เสียหาย เช่น มักกำหนดตามลักษณะความรุนแรง เป็นต้น ต่อมาได้มีวิวัฒนาการแบ่งแยกแนวความคิดดังกล่าวออกจากกัน เป็นกฎหมายละเมิด ลักษณะหนึ่ง และกฎหมายอาญาอีกลักษณะหนึ่ง ซึ่งลักษณะของวิวัฒนาการทางกฎหมายดังกล่าวในแต่ละชนชาตินั้นก็แตกต่างกันออกไป จุดเริ่มต้นของค่าเสียหายทางละเมิดของกลุ่มประเทศที่ใช้ระบบประมวลกฎหมาย (Civil Law) กับ กลุ่มประเทศในสกุลกฎหมายคอมมอนลอว์ (Common Law) นั้นต่างกัน โดยทางซีวิลลอว์เกิดจากประมวลกฎหมายแพ่งของโรมัน ตามทฤษฎีว่าด้วยหนี้ (Theory of Obligations) ส่วนทางคอมมอนลอว์ เริ่มจากหมายเรียกคดีละเมิด (Writ of Trespass) ทั้งสองระบบจึงมีความมุ่งหมายแตกต่างกันในหลักการใหญ่ ๆ ของการกำหนดค่าเสียหาย กล่าวคือ ทางซีวิลลอว์มุ่งหมายให้ผู้ละเมิดชดใช้ความเสียหายที่เกิดขึ้นในทำนองเดียวกับหนี้ตามสัญญา โดยยึดความเสียหายที่แท้จริงซึ่งผู้เสียหายได้รับเป็นเกณฑ์ แล้วกำหนดค่าเสียหายไปตามนั้น โดยเหตุผลที่ว่าผู้เสียหายไม่พึงได้รับการชดใช้เกินกว่าหนี้ที่ผู้ละเมิดมีต่อตน ส่วนทางคอมมอนลอว์ มิได้ยึดมั่นในทฤษฎีว่าด้วยหนี้ ดังนั้น จึงยังมีแนวความคิดทางอาญาเจือปน เพราะนอกจากจะกำหนดให้ผู้ละเมิดชดใช้ค่าเสียหายตามความเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับแล้ว บางครั้ง ศาลคอมมอนลอว์อาจกำหนดค่าเสียหายในส่วนที่เป็นการลงโทษผู้ละเมิดให้แก่ผู้เสียหายอีกส่วนหนึ่งด้วย ซึ่งเรียกกันว่า "ค่าเสียหายในเชิงลงโทษ" (Punitive Damages):

ค่าเสียหายในเชิงลงโทษเป็นค่าเสียหายที่กำหนดให้ผู้ละเมิดต้องให้แก่ผู้เสียหายเพื่อตอบแทนความรุนแรงแห่งพฤติการณ์ของการกระทำละเมิด โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะลงโทษผู้ละเมิดซึ่งมีพฤติการณ์จงใจไม่นำพาดอกกฎหมายและสิทธิของบุคคลอื่น ค่าเสียหายเช่นนี้มักจะกำหนดในคดีละเมิดมากกว่าคดีอื่น เนื่องจากหลักเกณฑ์เรื่องค่าเสียหายในเชิงลงโทษนี้ถือกันมา

นานแล้วว่าเป็นสิ่งที่ผิดปกติในทางกฎหมายที่นำเอาแนวความคิดทางอาญา คือการลงโทษ มาใช้กับเรื่องความรับผิดทางแพ่ง ดังนั้น จึงได้มีการโต้เถียงกันอย่างมากกว่าควรคงหลักเรื่องนี้ไว้หรือไม่ แต่อย่างไรก็ตาม หลักเกณฑ์เรื่องค่าเสียหายในเชิงลงโทษซึ่งมีมาเป็นเวลานานแล้วนั้น ก็ยังคงได้รับการยอมรับและนำมาใช้อู่ในประเทศไทยจนทุกวันนี้ย่อมแสดงให้เห็นถึงว่าหลักเกณฑ์ดังกล่าวจะต้องมีประโยชน์และมีประสิทธิภาพอยู่พอสมควร มิฉะนั้น หลักเกณฑ์นี้คงจะต้องถูกยกเลิก หรือ สูญหายไปจากระบบกฎหมายนานแล้ว

สำหรับประเทศไทยจัดอยู่ในกลุ่มประเทศที่ใช้ประมวลกฎหมาย (Civil Law)

โดยหลักการย่อมไม่มีการกำหนดค่าเสียหายในเชิงลงโทษอย่างทางคอมมอนลอว์ แต่แนวความคิดทั้งทางซีวิลลอว์ และคอมมอนลอว์ดังกล่าวข้างต้นนั้น นับว่ามีอิทธิพลต่อการกำหนดค่าเสียหายตามกฎหมายไทย โดยบางครั้งศาลเคยนำแนวความคิดทั้งสองทางนั้นมาผสมผสานกันในทางปฏิบัติ

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนี้เอง จึงเป็นเรื่องที่น่าจะนำมาพิจารณาว่า ค่าเสียหายในเชิงลงโทษที่มีมาจากไหนมีหลักเกณฑ์ และขอบเขต อย่างไร ประโยชน์มากน้อยเพียงใด เพราะเหตุใดจึงนำแนวความคิดทางอาญา คือการลงโทษมาใช้กับความรับผิดทางแพ่ง และประเทศไทยมีหลักเกณฑ์ในเรื่องดังกล่าวอยู่หรือไม่ ถ้ามีอยู่แล้วพอเพียงหรือยัง และถ้าไม่มีอยู่ สมควรที่จะยอมรับหรือไม่ เพียงใด จะเป็นประโยชน์ต่อประเทศไทย และมีผลต่อระบบกฎหมายไทยอย่างไร เหล่านี้ เป็นปัญหาที่น่าศึกษาค้นคว้าอย่างมาก

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย

เพื่อให้ทราบถึงที่มา แนวความคิด หลักเกณฑ์ และขอบเขตค่าเสียหายในเชิงลงโทษในประเทศไทยคอมมอนลอว์ รวมทั้งการวิเคราะห์หลักเกณฑ์เกี่ยวกับค่าเสียหายในเชิงลงโทษในประเทศไทยว่ามีอยู่หรือไม่เพียงใด เพื่อชี้ให้เห็นว่า หลักเกณฑ์ ดังกล่าวมีประโยชน์อยู่มาก ในขณะที่เดียวกันก็มีข้อบกพร่องอยู่บ้างซึ่งสามารถแก้ไขได้ และสามารถนำมาใช้ในระบกฎหมายไทยได้โดยทางใดจึงจะเป็นการเหมาะสม

1.3 ขอบเขตและวิธีการศึกษาวิจัย

ทำการศึกษาแบบวิจัยเอกสาร (Documentary Research) กล่าวคือ เก็บรวบรวม ข้อมูลที่เป็นเอกสารเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวทั้งภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ และนำข้อมูล นั้นมาศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มศึกษาจากประวัติความเป็นมาของค่าสินไหมทดแทน ที่มา และแนวความคิดของค่าเสียหายในเชิงลงโทษ หลักเกณฑ์และขอบเขตของค่าเสียหายในเชิง ลงโทษในกรณีละเมิด โดยศึกษาเปรียบเทียบระหว่าง ประเทศอังกฤษและประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศอื่น ๆ ซึ่งเป็นประเทศที่ใช้กฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) และประเทศไทย ซึ่งเป็นประเทศที่ใช้ระบบประมวลกฎหมาย (Civil Law) นอกจากนั้นยังศึกษาถึงแนวทางใน การนำมาใช้ในประเทศไทย

1.4 ทฤษฎีและสมมติฐานในการศึกษาวิจัย

1.4.1 ทฤษฎี

ทฤษฎีที่สำคัญที่ยืนยันการกำหนดค่าเสียหายในเชิงลงโทษ ก็คือ ค่าเสียหายในเชิง ลงโทษถูกกำหนดขึ้น เพื่อเป็นการลงโทษ และเพื่อ เป็นตัวอย่างในการป้องกันการกระทำผิดที่คล้ายคลึง กันในอนาคต

1.4.2 สมมติฐานในการศึกษาวิจัย

ค่าเสียหายในเชิงลงโทษเป็นหลักการของประเทศคอมมอนลอว์โดยเฉพาะ สมมติฐานของวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ คือ จะเป็นการสมควรและเหมาะสมหรือไม่ที่จะนำหลักเกณฑ์ใน เรื่องค่าเสียหายในเชิงลงโทษนี้บางประการมาใช้ในประเทศไทย ทั้งนี้โดยวางหลักเกณฑ์และ ขอบเขต ให้เหมาะสมกับระบบกฎหมายไทยซึ่งเป็นระบบซีวิลลอว์

1.5 ลำดับเนื้อหาในงานศึกษาวิจัย

บทที่ 1 เป็นส่วนนำชี้ให้ทราบถึงที่มา แนวทางและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับในการ ศึกษาวิจัย

บทที่ 2 เป็นส่วนที่เกี่ยวกับที่มา และความหมายของค่าเสียหายในเชิงลงโทษเพื่อให้ทราบถึง ประวัติความเป็นมาของค่าสินไหมทดแทน วิวัฒนาการที่ทำให้หลักเกณฑ์ของค่าเสียหายทางละเมิดในประเทศกลุ่มซีวิลลอว์แตกต่างจากประเทศคอมมอนลอว์ ซึ่งเกี่ยวโยงมาให้ทราบถึงจุดเริ่มต้น แนวความคิดของค่าเสียหายในเชิงลงโทษรวมไปถึงลักษณะและวัตถุประสงค์ของค่าเสียหายในเชิงลงโทษ

บทที่ 3 เป็นส่วนที่เกี่ยวกับหลักเกณฑ์และขอบเขตของค่าเสียหายในเชิงลงโทษในประเทศคอมมอนลอว์ในกรณีละเมิด โดยจะกล่าวถึงประเทศอังกฤษ ซึ่งนำหลักเกณฑ์ดังกล่าวมาใช้เป็นประเทศแรก ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งนำหลักเกณฑ์นี้มาใช้อย่างกว้างขวาง และขอบเขตการยอมรับค่าเสียหายในเชิงลงโทษในประเทศคอมมอนลอว์อื่น ๆ

บทที่ 4 เป็นส่วนที่เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ และขอบเขตของค่าเสียหายในเชิงลงโทษในประเทศไทย กล่าวคือ นำหลักเกณฑ์ในบทที่ 3 มาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับประเทศไทยโดยอาศัยคำพิพากษาศาลฎีกาของไทย เพื่อชี้ให้เห็นว่า ประเทศเรามีหลักเกณฑ์ดังกล่าวอยู่หรือไม่เพียงใด นอกจากนี้ยังชี้ให้เห็นถึงผลดีผลเสียในการนำมาใช้ และ แนวทางในการนำมาใช้ในระบบกฎหมายไทย

บทที่ 5 เป็นบทสรุป และข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัย

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงวิวัฒนาการและแนวความคิดต่าง ๆ เกี่ยวกับค่าเสียหายในเชิงลงโทษ
2. ทราบหลักเกณฑ์ และขอบเขตของค่าเสียหายในเชิงลงโทษในประเทศอังกฤษและประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอื่น ๆ ซึ่งอยู่ในกลุ่มประเทศที่ใช้กฎหมายจารีตประเพณี (Common Law)
3. ทำให้ทราบถึงหลักเกณฑ์เกี่ยวกับค่าเสียหายในเชิงลงโทษในระบบกฎหมายไทย
4. ทราบถึงผลดี และผลเสียหากจะนำหลักเกณฑ์เรื่องค่าเสียหายในเชิงลงโทษมาใช้ในประเทศไทย รวมทั้งข้อบกพร่อง และแนวทางแก้ไข